

Cerrahi Girişim Geçiren Hastalarda Yabancı Cisim Unutulması: 20 yılda Türkiye Medyasında Yer Alan Haberler

Forgotten Foreign Objects in Patients during Surgical Interventions: 20 Years of Turkish Media Coverage

Dilek AYGİN¹, Gülcan YİĞİT², Özge Hediye ÜNNER³, Arzum ÇELİK BEKLEVİÇ⁴, Büşra Ecem KUMRU⁵

ÖZ

Amaç: Ameliyathaneler karmaşık birimlerdir ve yapılan hatalar iyileşme sürecini olumsuz etkileyerek beklenmedik sorunlara ve hastalıklara neden olmakta, yaşam kalitesini bozmaktadır. Cerrahi işlemlerde en sık karşılaşılan hatalar yabancı cisim unutulmalarıdır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de yayın yapan ulusal gazetelerin internet arşivlerinde yer alan ameliyat sırasında yabancı cisim unutulması haberlerinin belli bir düzende incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı ve retrospektif olarak yapılan çalışmada veriler, Türkiye’de yayınlanan ve arşiv taraması yapılabilen, en çok ziyaret edilen 12 haber sitesinden toplandı. 2003-2023 yılları arasında yayımlanan 183 haberden 76 haber örneklem grubunu oluşturdu. Haber içerikleri araştırmacılar tarafından oluşturulan 17 soruluk bilgi formuna göre gruplandırıldı. SPSS 25 programında; kategorik değişkenler için frekans dağılımı, sayısal değişkenler için tanımlayıcı istatistikler yapıldı.

Bulgular: Yabancı cisim unutulması ile ilişkili haberlerin %82,9’unun yurtiçinde; %48,7’sinin kamu hastanelerinde ve en fazla Akdeniz-Ege bölgesinde (%34) meydana geldiği, ilkbahar mevsiminde (%28,9) ve Şubat ayında (%15,8) yayınlandığı görüldü. Yabancı cisim unutulmaları en fazla kadın hastalıkları ve doğum anabilim dalında (%30,3) gerçekleşmiş olup yüksek oranda batında (%59,2), sıklıkla gazlı bez (%52,6), makas (%14,5), sargı bezi (%7,9) unutulmuştur. Bu hastaların yaş ortalaması 41,76±20,65; çoğu 60 yaş üstü (%72,4) ve kadındır (%59,2). Tekrar hastaneye başvuru süresi ortalama 5,25±8,15 yıldır (en uzun süre 36 yıl). Yabancı cisim unutulmuş hastaların %38,2’si tekrar ameliyat yapılarak sağlığına kavuşmuş olsa da %28,9’u kalıcı sakatlık yaşamış, %11,8’i vefat etmiştir.

Sonuç: Haberlerin incelenmesi sonucunda; kadın cinsiyette, 60 yaş üzeri bireylerde, batin operasyonlarında, kamu hastanelerinde, kadın doğum kliniklerinde daha yüksek oranda ameliyatta yabancı cisim unutulma vakalarının olduğu tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: Yabancı cisim; Cerrahi; Ameliyat; Tıbbi hata; Gossypiboma.

ABSTRACT

Objective: Errors made in operating rooms negatively affect the healing process. The most common errors encountered in surgical procedures are foreign body omissions. The aim of this study was to analyze the news on foreign body omission during surgery in the internet archives of national newspapers published in Turkey.

Materials and Methods: In this descriptive and retrospective study, data were collected from the 12 most visited news websites published in Turkey, which could be archived. Out of 183 news articles published between 2003 and 2023, 76 news articles constituted the sample group. The news content was grouped according to the 17-question information form created by the researchers. Frequency distribution for categorical variables and descriptive statistics for numerical variables were performed in SPSS 25 program.

Geliş Tarihi/Recieved:26.06.2024 **Kabul Tarihi/Accepted:**12.01.2025 **Çevrimiçi Yayın Tarihi/Avaiable Online Date:**

¹Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Ana Bilim Dalı. Sakarya.

² Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı. Sakarya Eğitim Araştırma Hastanesi, Sakarya.

³ Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri. Yanık Ünitesi. Ankara.

⁴ Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi AESMYO Tıbbi Hizmetler ve Teknikleri Bölümü Ameliyathane Hizmetleri Pr., Zonguldak

⁵ Üsküdar Üniversitesi SHMYO Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü Evde Hasta Bakımı Pr., İstanbul.

Sorumlu yazar/Correspondence: Arzum Çelik Bekleviç

Cite this article as: Aygin D, Yiğit G, Ünner ÖH, Çelik-Bekleviç A, Kumru BE. Cerrahi Girişim Geçiren Hastalarda Yabancı Cisim Unutulması: 20 yılda Türkiye Medyasında Yer Alan Haberler. J Health Pro Res 2025;7(2):57-66.

Results: It was observed that 82.9% of the news related to foreign body amnesia occurred in Turkey, 48.7% in public hospitals, and most frequently in the Mediterranean-Aegean region (34%), and were published in the spring season (28.9%) and February (15.8%). Forgotten foreign bodies occurred most frequently in the department of gynecology and obstetrics (30.3%), with a high rate in the abdomen (59.2%), gauze (52.6%), scissors (14.5%), and bandages (7.9%). The mean age of these patients was 41.76 ± 20.65 years; most of them were over 60 years of age (72.4%) and female (59.2%). The mean duration of readmission was 5.25 ± 8.15 years (the longest duration was 36 years). Although 38.2% of the patients with a foreign body were reoperated and regained their health, 28.9% suffered permanent disability and 11.8% died.

Conclusion: As a result of the analysis of the news, it was determined that there were more cases of forgotten foreign body in surgery in female gender, individuals over 60 years of age, abdominal operations, public hospitals, gynecology clinics.

Keywords: Foreign body; Surgery; Operation; Forgetting; Malpractice; Gossypiboma.

Giriş

Hasta güvenliği, hastaların sağlık bakım hizmeti aldıkları süreçte güvende kalmalarını sağlayan kapsamı geniş, politika, prosedür, eğitim ve uygulamaları içeren bir yaklaşımdır (1,2). Sağlık hizmetlerinin tüm düzeylerinde hasta güvenliğinin sağlanması son derecede önemli bir yer tutmaktadır. Dünya çapında hizmet alan hastaların yaklaşık yarısı (4/10) zarar görmekte ve bu zararların %80'i önlenemez hatalardan oluşmaktadır (3). Tıbbi hata ve kazalar, hastaların hastanede kalış süresini uzatarak yaşam kalitesini etkilemekte ve ekonomik yükü arttırmaktadır. Ayrıca, bireylerde sekonder hastalık ve sakatlığa neden olarak, iş gücü kaybı, adaptasyon sorunları ve psikolojik etkiler gibi çeşitli istenmeyen durumlar oluşturmaktadır (4).

Literatüre bakıldığında, tıbbi hatalardan kaynaklanan sorunların sıklıkla cerrahi işlemler sırasında ve sonrasında yaşandığı belirtilmektedir (5,6). Dünya genelinde cerrahi işlemler değerlendirildiğinde, her yıl 200 milyondan fazla cerrahi işlem gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde ise 2021 yılında yaklaşık beş milyon cerrahi operasyon gerçekleştirilmiştir (7). Ülkemizde ve dünya genelinde cerrahi süreçlerin kalitesini ve güvenliğini arttırmaya yönelik güvenli cerrahi prosedürünün geliştirilmesi, barkod takip sistemi ve dijital kayıt gibi uygulamalar yapılmış olmasına rağmen, hastaların ve çalışanların maruz kaldığı tıbbi hataların rapor edilenden daha fazla olduğu düşünülmektedir (8–12). Perioperatif dönemde, hasta ve çalışan güvenliğinin sağlanmasında “Güvenli Cerrahi” uygulamaları önemli bir rol oynamakta olup, aynı zamanda tıp etiğinin dört ana ilkesinden biri olan, ‘zarar vermeme’ ilkesi ile de bağdaşmaktadır (13). Bu ilke doğrultusunda

cerrahi operasyonlarda hasta güvenliğinin sağlanması multidisipliner yaklaşımla gerektirmektedir.

Ameliyathaneler ergonomik, biyolojik, kimyasal ve psikolojik risklerin bir arada bulunduğu kompleks alanlardır. Bu alanda çalışan sağlık personelleri (hekim, hemşire, teknisyen, hizmetli vb.) cerrahi süreçlerin tüm basamaklarından sorumludur (14–16). Ameliyathane ünitelerinde bilinçli ya da bilinçsiz yapılan tıbbi hatalar hastada istenmeyen sorunlara neden olmakta, iyileşme sürecini olumsuz yönde etkilemekte ve yeni hastalıklara da zemin hazırlamaktadır. Özellikle en sık karşılaşılan ameliyat hataları yabancı cisim unutulmalarıdır (17,18). Vücut içinde yabancı cisim unutulduğunda akut dönemde; bulunduğu bölgeye göre ağrı, bulantı, kusma, nefes almada zorlanma gibi belirtiler gösterirken; cisim uzun süreli kaldığında ise kitlelere neden olarak hastaların tekrar hastaneye başvurmalarına, hatta tekrar cerrahi işlem geçirmelerine neden olmaktadır. Bu durum “gossypiboma” olarak tanımlanmaktadır (19).

Günümüzde bireylerin eğitim düzeyinin, akıllı telefon ve internet kullanımının artması ile sağlık okuryazarlığı gelişmiş ve bireylerin merak ettikleri konulara medya aracılığıyla ulaşımı kolaylaşmıştır. Medyadaki haberler, toplumun bakış açısını etkileyerek bireylerin sağlığı geliştirme uygulamalarına, hastalıklara ve tedavi süreçlerine karşı verdikleri tepkilerde etkili olmaktadır (20,21). Toplumun sağlık algısını etkileyen medya haberleri, hastalar ve sağlıklı bireyler için tedavi öncesi karar vermede etkili bir güçtür. Sağlık çalışanları için ise, hasta güvenliği ve farkındalık oluşturmada önemli bir bileşendir (22).

Ameliyathanedeki hasta güvenliği konularından biri “yabancı cisim unutulması”dır. Bu çalışma, Türkiye’deki cerrahi işlemler sırasında unutilan yabancı cisim vakalarını kapsamlı bir şekilde ele almayı amaçlamaktadır. Medya taraması yöntemiyle yapılan bu araştırma, cerrahi müdahaleler sırasında unutilan yabancı cisimlerin türleri, boyutları, unutuldukları bölgeler ve olayların gerçekleştiği coğrafi alanlar gibi detaylı verileri içermekte, hasta güvenliği konusunun medyadaki yansımalarını analiz ederek yeni bir bakış açısı geliştirmektedir. Bu bağlamda, Türkiye’deki ulusal gazetelerin internet arşivlerinde yer alan yabancı cisim unutulması ile ilgili haberlerin sistematik bir şekilde incelenmesi, çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır.

Gereç ve Yöntem

Tanımlayıcı ve retrospektif olarak yapılan çalışmada veriler 29.11.2023-04.12.2023 tarihleri arasında, Türkiye’de yayınlanan ve arşiv taraması yapılabilen en çok ziyaret edilen 12 haber sitesinden toplandı. İnternet sitelerinin arama çubuğuna “ameliyat, unutmak, cerrahi, hata, gossypiboma” anahtar kelimeleri ile arama yapıldı, 2003-2023 yılları arasında yayımlanan 183 haber saptandı. Tarih bilgisi bulunmayan, farklı gazetelerde yayınlanan aynı ve birbiriyle ilişkili olan haberler araştırmaya dahil edilmedi. Çalışmanın örneklem grubunu 76 haber oluşturdu. Araştırmacılar tarafından cerrahi operasyonlarda unutilan yabancı cisimlerin nitelikleri, olayın yılı, mevsimi, bilim dalı, hastane türü, hasta profili ve hastaların etkilenme durumları göz önünde bulundurularak oluşturulan 17 soruluk bilgi formuna göre bilgisayar ortamına aktarılan veriler IBM SPSS 25 programında analiz edildi. Çalışma verileri; kategorik değişkenler için frekans dağılımı (sayı, yüzde), sayısal değişkenler için tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma) yapılarak değerlendirildi (Tablo 1).

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmadaki veriler kamuoyuna sunulan haberlerden elde edildiğinden “Açık kaynak niteliği” taşımaktadır. Bu nedenle çalışmada etik kurul ve kurum izni gerekmemektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

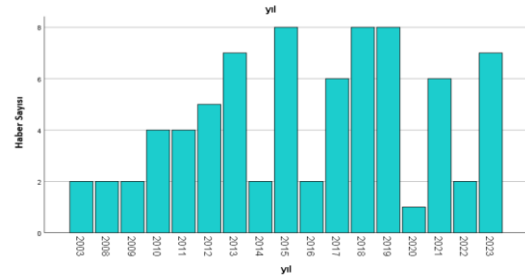
Çalışma yalnızca belirlenen tarihlerde Türkiye’deki haber sitelerinde yayımlanmış haberleri içermektedir.

Tablo 1. Çalışmada İncelenen Haber Siteleri ve Haber Sayıları

HABER SİTELERİ	HABER SAYILARI
SONDAKİKA	43
HABERLER	37
MYNET HABER	22
MİLLİYET	17
NTV	13
MEDİAMAGAZİN	12
SABAHA	10
YENİÇAĞ	10
HÜRRİYET	8
CNN TÜRK	5
AKŞAM	4
HABERTÜRK	2
TOPLAM: 12	183

Bulgular

Çalışmada 2003-2023 yılları arasında yayınlanan ve araştırmaya dahil edilme kriterlerine uyan 76 haber incelendi. Haberlerin yıllara göre dağılımı Şekil 1’de, içeriklerine ait bilgiler ise Tablo 1’de gösterildi. Haberlerde incelenen olayların %82,9’u yurtiçinde; %48,7’si kamu hastanelerinde gerçekleşmiş ve olaylar çoğunlukla (%34) Akdeniz-Ege bölgesinde meydana gelmiştir. Haberlerin çoğunluğu (%28,9) ilkbaharda ve (%15,8) Şubat ayında yayınlanmıştır.

Şekil 1. Yıllara Göre Yayınlanan Haber Sayıları

Yabancı cisim unutulmaları en fazla kadın hastalıkları ve doğum anabilim dalında (%30,3) gerçekleştirilen ameliyatlarda olduğu ve cisimlerin yarısından fazlası batında (%59,2) unutulduğu saptandı (Şekil 2). Olaydan etkilenen hastaların ortalama yaşı $41,76 \pm 20,65$; büyük çoğunluğu 60 yaş üstü (%72,4) ve kadın (%59,2) olduğu belirlendi. Sıklıkla unutilan yabancı cisimlerin gazlı bez (%52,6), makas (%14,5) ve sargı bezi olduğu görüldü (%7,9) (Tablo 2). Unutilan yabancı cisim büyüklükleri ile ilgili haberlerin çoğunda bilgi bulunmasa da

bu bilgiye yer veren haberlerden 10-20 cm büyüklükteki cisimlerin çoğunlukla (%18,4) unutulduğu belirlendi (Tablo 2). Hastaların birçoğunun ağrı nedeniyle (%78,9) hastaneye bir yıl içinde (%56,6) tekrar başvurduğu saptandı. Tekrar hastaneye başvuru süresi ortalama $5,25 \pm 8,15$ yıl olup en uzun sürenin 36 yıl olması çarpıcıdır. Haberlerde yer alan bilgilere göre yabancı cisim unutilan hastaların %38,2'si tekrar ameliyat geçirerek sağlığına kavuştuğunu belirtmiş olsa da vakaların %28,9'u sakatlık yaşadığını ifade etmiştir. Bu vakaların %11,8'i vefat etmiştir. Yabancı cisim unutulması sonucunda, olaylarının yarısında

konuyla ilgili soruşturma başlatıldığı belirtilmiştir (Tablo 3).

Hastaların olaylardan psikolojik olarak da etkilendiği belirlendi. Bu durumu karnında gazlı bez unutilan bir kadın olgu "Gazlı bezin çıkarıldığı ameliyatın yarısı iyileşmeye başladı ancak karnımdaki ağrı hala sürüyor. Psikolojik destek almaya devam ediyorum." şeklinde ifade etmiştir. Bademcik ameliyatı sonrasında boğazında gazlı bez unutilan üç yaşındaki bir olgunun ebeveynleri; çocuklarının psikolojisinin bozulduğunu, beyaz önlük giyen herkesten korkmaya başladığını belirtmiştir.

Tablo 2. Unutilan Yabancı Cisimler İle İlgili Bilgiler (n=76)

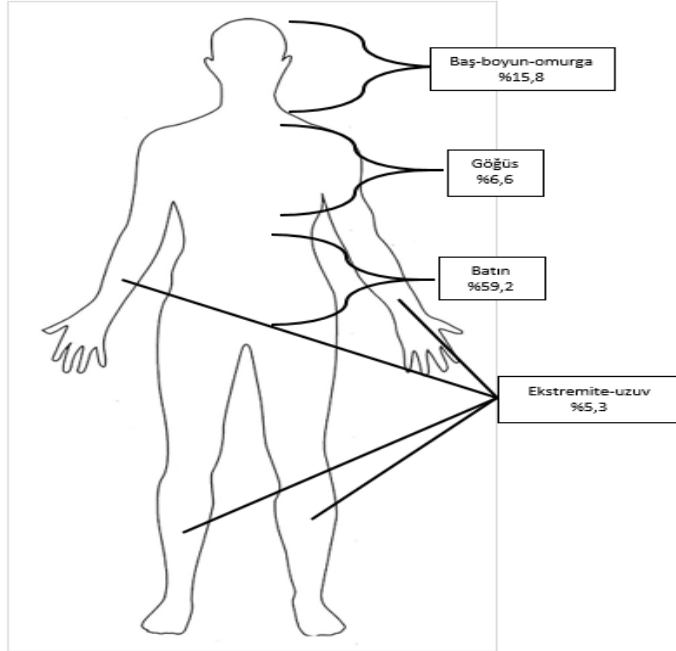
		n	%
Unutilan yabancı cisimler	Gazlı bez	40	52,6
	Makas	11	14,5
	Sargı bezi	6	7,9
	Kateter teli	4	5,3
	Ekartör	3	3,9
	İğne	2	2,6
	Diren borusu	1	1,3
	Bistüri	1	1,3
	Çelik spatula	1	1,3
	Cerrahi mala	1	1,3
	Pens	1	1,3
	Saat	1	1,3
	Bistüri ucu	1	1,3
	Stent	1	1,3
	Telefon	1	1,3
	Tıbbi kamera parçası	1	1,3
Yabancı cisim büyüklüğü	10 cm'den küçük	7	9,2
	10-20 cm	14	18,4
	20-40 cm	12	15,8
	40 cm'den büyük	7	9,2
	Bilgi verilmemiş	36	47,4
	Toplam	76	100

Yabancı cisim unutulmalarının hasta ve hasta yakınları üzerindeki etkileri de haberlerde yer almaktadır. Sezaryen ameliyatı sonrası batınında gazlı bez unutilan bir kadın olgu "Sürekli rahatsızlanıyordum. Daha sonrasında hiç düzelemedim. İlk bir hafta çocuğumu kucağıma alamadım. Eşimin beni görmesini ve bana dokunmasını istemiyordum. Göbeğim hiç gitmedi. Dar şeyler giyemiyordum ve boşluklarım hep ağrıyordu. Çevremdekiler hep bana "Üşütüyorsun o yüzden oluyor ve

kilolusun" diyorlardı. Hastanelere 3 yıl boyunca gitmedim değil, gittim ama sonuç bulamadım. Son gittiğim hastanede doktorum bana "Kanser olabilirsiniz" dedi." ifadeleri yer almıştır. 2021 yılında yayınlanan ve bir kadın hastanın batınında unutilan makas haberinde ise; "Ameliyattan sonra ağrılarım daha da arttı. O kadar şiddetli hale geldi ki neredeyse her hafta kontrole gittim. Doktor bana, 'Sen naz yapıyorsun, ağrıların geçecek' deyip, geri gönderdi. Her seferinde beni başından savdı,

ilgilenmedi. Ne derdimi anlatabildim ne de acımı. Ağrılarım devam ediyor. Hala tam olarak iyileşmiş değilim. Benim başım yandı,

başkasının ki yanmasın.” şeklinde açıklama yaptığı görüldü.

Şekil 2. Yabancı Cisim Unutulan Alanlar ve Oranları

Tablo 3. Yabancı Cisim Unutulmaları ile İlgili Bilgiler (n=76)

		n	%
Yaş	(Ort±SS)	41,76±20,65	
Cinsiyet	Kadın	45	59,2
	Erkek	31	40,8
Yaş grubu*	19 yaş altı	1	1,6
	20-39 yaş	3	4,8
	40-59 yaş	3	4,8
	60 yaş üstü	55	88,7
Mevsim	İlkbahar	22	28,9
	Yaz	16	21,1
	Sonbahar	17	22,4
	Kış	21	27,6
Ülke	Yurtiçi	63	82,9
	Yurtdışı	13	17,1
Bölge	Marmara- Karadeniz	19	25,0
	Akdeniz-Ege	26	34,2
	İç Anadolu	10	13,2
	Doğu-Güneydoğu	7	9,2
	Diğer	14	18,4
Hastane	Kamu	37	48,7
	Özel	25	32,9
	Bilgi verilmemiş	14	18,4
Ameliyat Bölgesi/Yabancı cisim unutulmuş yer	Batın	45	59,2
	Baş-boyun-omurilik	12	15,8
	Göğüs	5	6,6

	Ekstremit-uzuv	4	5,3
	Bilgi verilmemiş	10	13,2
Bilim dalı	Kadın hastalıkları ve doğum	23	30,3
	Genel cerrahi	16	21,1
	Kulak Burun Boğaz	8	10,5
	Kalp ve damar cerrahisi	4	5,3
	Ortopedi	4	5,3
	Beyin cerrahi	3	3,9
	Üroloji	3	3,9
	Estetik cerrahi	3	3,9
	Çocuk cerrahisi	1	1,3
	Göğüs cerrahisi	1	1,3
	Bilgi verilmemiş	10	13,2
Hastaneye tekrar başvuru şikayeti	Ağrı	60	78,9
	Solunum problemi	4	5,3
	Beslenme problemi	2	2,6
	Kanama	2	2,6
	Rahatsızlık	2	2,6
	Titreşim	1	1,3
	Rutin kontrol sırasında	1	1,3
	Bilgi verilmemiş	4	5,3
Fark edilme zamanı (yıl)	1 yıl ve daha az	43	56,6
	2-4 yıl	10	13,2
	5-14 yıl	9	11,8
	15 yıl ve daha fazla	11	14,5
Hastanın etkilenme durumu	Sağlına kavuştu	29	38,2
	Sakatlık	22	28,9
	Ölüm	9	11,8
	Bilgi verilmemiş	16	21,1
Sonuç/ceza tipi	Soruşturma	38	50
	Tazminat	17	22,4
	Bilgi verilmemiş	11	14,5
	Diğer**	10	13,2

*14 haberde olayın gerçekleştiği bölge ile ilgili bilgi verilmemiştir. ***"Meslekten men, sorumluların vefatı, herhangi bir işlem yapılmamıştır" şeklinde bilgiler mevcuttur.

Tartışma

Sağlık kurum ve kuruluşlarının öncelikli hedefi, bireylerin sağlık hizmetlerinden zarar görmeyecek şekilde tıbbi tedavi ve bakımı almalarını sağlamak olmasına rağmen, bu süreçlerin kalitesi ve güvenliğini arttırmaya yönelik çabalar yetersiz kalmaktadır. Cerrahi işlem yapılan hastaların tıbbi hatalara maruz kalma düzeyleri yüksek olmasının yanında bu hataların rapor edilmesi konusunda da sorunlar yaşanmaktadır (8,23). Araştırma kapsamında yapmış olduğumuz literatür çalışmasında, araştırmacıların yabancı cisim unutulmaları ile ilgili daha çok olgu sunumları yaptıkları tespit edildi (24–27).

Yılmaz ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, ameliyathanelerde hasta güvenliği konulu haberler incelenmiş ve haber sayılarının 2002 yılı sonrası artmaya başlayarak en sık 2015 yılında konuyla ilgili haberlere yer verildiği saptanmıştır (17). Çalışmada, 2020 yılında bildirilen olayların azlığı pandemi nedenli

zorunlu cerrahi işlemler dışında operasyonların gerçekleşmemesiyle veya haber sitelerinin Covid-19 haberlerinin (sayı/ölüm durumu haberleri) kamuoyunda daha fazla ilgi çekebileceğini düşünerek, haber değeri vermemiş olmasından kaynaklanabileceği düşünüldü.

Araştırmamızda, yurt içi haberlerin çoğunluğu oluşturduğu (%48,7) tespit edilmiş olup, bu durum yurt dışı haberlerine Türkiye’de rağbet görmeyeceği düşünülerek yer verilmemesi veya haber kaynaklarına yansımamasıyla ilişkilendirilebilir. Çalışmamızla benzer olarak hatalı tıbbi uygulamaların yer aldığı 172 haberin incelendiği retrospektif bir araştırmada yurtiçinde gerçekleşen tıbbi hataların bulunduğu haber sayısı büyük çoğunluğu (n=155) oluşturmuştu (28).

Bu çalışmada, bildirilen vakaların neredeyse yarısını oluşturan kamu hastaneleri; hasta sayısının bu kurumlarda daha fazla olması ve bununla ilişkili olarak fazla sayıda cerrahi

operasyon yapılmasıyla açıklanabilir. Bulgularımızın tersine Çarıkçı ve arkadaşlarının gazetelere yansıyan tıbbi uygulama hataları üzerine yaptıkları çalışmada ise hataların öncelikle vakıf hastanelerinde (%36,2) daha sonra ise devlet hastanelerinde (%27,7) yüksek olduğu saptanmıştır (6). Bu durumu inceledikleri medya platformlarının ve tespit ettikleri değişkenlerin farklı olmasına bağlamak mümkün olabilir. Örneğin; doğu ve güney doğu bölgelerinde basına yansıyan haber sayısındaki oran, iletişim ağlarının kullanımının azlığıyla ilişkilendirilebilir. Ayrıca, bu bölgede yaşayan insanların kültürel bakış açılarındaki bulunan ve kişinin büyük bir problem yaşanmadığı sürece hastaneye tekrar başvuru yapmaması durumu da etkili olmuş olabilir. İncelenen araştırmalarda bölgesel değerlendirmeye ilişkin veri saptanmadı.

Yayın tarihleri dikkate alındığında haberlerin daha çok ilkbahar ve kış mevsiminde yayınlandığı dikkati çekmektedir. Bu durum cerrahi işlemlerin bu mevsimlere denk gelen aylarda daha sık yapılmış olmasına bağlanabilir. Literatürde benzer bulguya sahip başka bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Yabancı cisim unutulma vakalarının cinsiyete özgü bir farklılığı var mı diye bakıldığında, olguların çoğunluğunun kadın olmasının (%59,2), kadın doğuma ilişkin daha fazla batin ameliyatı gerçekleşmesi ile ilişkili olabileceği düşünüldü. Çalışma bulguları ile paralel şekilde yapılan bir çalışmada, kadın hastalıkları sebebiyle yapılan ameliyatların yabancı cisim unutulmasında en önde gelen cerrahi anabilim dalı olduğu tespit edilmiştir (29). Araştırma sonucundan farklı olarak Yıldız ve arkadaşlarının burun içinde kalan yabancı cisimler üzerine yaptığı çalışma da ise erkek cinsiyet oranı (%58,3) daha yüksektir. Bu farklılık belli bir ameliyat türüne özgü yabancı cisim unutulmasının cinsiyete göre incelenmesinden kaynaklanıyor olabilir.

Yabancı cisim unutulması, 2021 yılı Uluslararası Birleşik Komisyon (JCI-Joint Commission International) verilerine göre, en çok bildirilen istenmeyen olay olmuştur (30). Araştırmamızda, batin cerrahisinde unutilan yabancı cisim haberlerinin diğer vücut bölgelerinde unutilan yabancı cisimlerin toplamından (%59,2) fazla olduğu tespit edilmiştir. Literatüre göre de tüm cerrahi girişimlerde yabancı cisim unutulması riski söz konusu olsa da genellikle abdominal cerrahi operasyonlarında bu oranın daha yüksek olduğu

saptanmıştır (31,32). Batin cerrahisi ameliyatlarında yüksek kanlanma, geniş alan ve yakın organlar bulunması nedeniyle unutulmaların daha sık yaşandığı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, bildirilen konuyla ilgili olgu haberlerinin çoğunluğunun 60 yaş üzeri (%72,4) bireyler olması, giderek artan sayıda komorbid bireylerin olması ve daha fazla cerrahi girişim geçirmeleriyle açıklanabilir. Molina ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada da benign prostat hiperplazisi nedeniyle 24 yıl önce prostatektomi yapılan 76 yaşındaki bir gossypiboma olgusu sunulmuştur (33).

İncelenen haberlerin yarısından fazlasında gazlı bez unutulması ile ilgili olgular saptanmıştı. Çalışmamız bulgusu ile paralellik gösteren bir çalışmada %70 oranında yine en fazla unutilan cismin gazlı bez olduğu bulunmuştur (34). Bir başka çalışmada da sıklıkla gazlı bez, sünger gibi tekstil malzemeleri (%28,97) ve dikiş iğnesi (%28,28) unutulduğu sonucuna varılmıştır (35). Bu durum gazlı bezin kanamayı durdurmada çok sayıda kullanılabilmesi, sıvı ile temasta küçülebilmesi, renk değiştirmesi ve böylelikle doku/organların arasında fark edilmesinin zorlaşması ve cerrahi sırası/sonrası sayımda dikkatli olunmaması ile açıklanabilir. Çalışmadaki haberlerde yer alan yabancı cisim büyüklükleri (%18,4) çoğunlukla 10-20 cm olarak bulundu. Literatürde haber siteleri incelenerek yapılan çalışmalarda cisim büyüklüğü ile ilgili veriye rastlanmadı. Bu çalışma sonucuna benzer şekilde Çelik ve arkadaşlarının ele aldığı gossypiboma olgusunda çapı 20 cm olan oval bir kitle incelenmiştir (5). İncelenen haberlere göre, hastaneye tekrar başvuru şikayeti yüksek oranda (%78,9) ağrı olduğu tespit edildi. Bu bulguyu destekleyen benzer bir çalışma İran'da yapılmış ve hastaneye başvuru sebebinin en yüksek (%84,32) oranla ağrı olduğu saptanmıştır (36). Ağrı durumunun taburculuk sonrası ortaya çıkması, unutilan cismin enfeksiyona neden olması, bölgede hematoma oluşması ve diğer organlara basısı gibi durumlar, bireylerin hayat kalitesinde olumsuzluklara neden olarak yeniden hastaneye başvurmalarına sebep olmaktadır.

Yabancı cisim unutulması sonrası fark edilmiş süresinin genellikle bir yıl ve daha az süre olduğu tespit edildi. Bu durum cerrahi operasyon sonrasında hastaların akut belirti ve şikayetlerle hastaneye tekrar başvuru yapmaları ile açıklanabilir. Kanat ve arkadaşlarının yaptığı

çalışmada gossypiboma vakaları incelenmiş ve olayların en fazla iki yıl içinde saptandığı belirlenmiştir (37). Unutulan cisimler, hastalar üzerinde olumsuz etkiler bırakmakta ve hastanın hastanede yatış süresini uzatırken hayati tehlike de oluşturabilmektedir (38). Ayrıca uzun süre herhangi bir olumsuzluğa neden olmadan ve belirti vermeden hasta vücudunda kalarak yıllar sonra tesadüfen de fark edilen vakalarda bulunmaktadır (39). Bu araştırmada, sağlığına yeniden kavuşan bireylerin sayısının (%38,2); sakatlık, ölüm ve bildirilmeyen olaylardan fazla olduğu saptanmıştır. Gazete araştırması sonucu yayınlanan haberler net ve güvenilir kaynaklardan elde edildi ise ölüm sebebi kesinlikle yabancı cisim unutulmasına bağlı olanların oranı küçümsenecek gibi değildir. Yabancı cisim unutulması sonucunda olayların yarısında konuyla ilgili soruşturma başlatıldığı belirlendi. Yapılan bir çalışmada gazetelere yansıyan hatalı tıbbi uygulamaların %49,3'ünün sonucu belirsizken, %39,3'ü yargıya intikal etmiştir (6). Bu durum, bireylerin haklarının farkında olduğu, bilinç düzeylerinin arttığı ve konunun takipçisi olarak adli kurumlara başvurduklarını göstermektedir.

Sonuç

Çalışma sonucunda, incelenen haberler doğrultusunda en fazla kadın cinsiyette, 60 yaş üzeri bireylerde, batin operasyonlarında, kamu hastanelerinde ve kadın doğum anabilim dalında yabancı cisim unutulma oranlarının yüksek olduğu saptanmıştır. Unutulan yabancı cisimler sonrası olguların büyük çoğunluğunun ağrı şikayetinin olduğu ve bir yıldan az bir sürede tekrar hastaneye başvurdıkları görülmektedir. Vakaların çoğunluğu olay sonrası sağlığına kavuşsa da sakatlık ve ölüm oranları da yüksektir. İncelenen olayların yarısında soruşturma başlatıldığı bilgisine değinilmiştir. Hastaların güvenliğinin sağlanmasında tüm birimlerde çalışan sağlık personelinin sorumluluğu olduğu bilincinin aşılması, uygun eğitimlerin verilmesi, görev bilinci ve farkındalığının artırılması, kritik müdahalelerin yapıldığı alanlarda yeterli personel bulundurulması, iş yükü ve fazla çalışma saatinin azaltılması, ameliyat sırası ve sonrası alet ve spanç sayımının dikkatli yapılması, X-Ray belirteçli materyaller kullanılması, gerektiğinde teknolojik aletlerle kontrolün sağlanması güvenli cerrahi kontrol

listesinin etkin kullanımıyla yabancı cisim unutulmasının önüne geçilebilir.

KAYNAKÇA

1. Franklin BJ, Gandhi TK, Bates DW, Huancahuari N, Morris CA, Pearson M, et al. Impact of multidisciplinary team huddles on patient safety: A systematic review and proposed taxonomy. *BMJ Qual Saf.* 2020;29(10):844–53.
2. Tunçel K, Sökmen SM. Hemşirelerin hasta güvenliği kültürünü algılama düzeyi ve olay bildirim eğilimi. *YÖBU Sağlık Bilim Fakültesi Dergisi.* 2021;2(2):70–7.
3. World Health Organization. 10 facts on patient safety [Internet]. WHO. 2019. Available from: <https://www.who.int/news-room/photo-story/photo-story-detail/10-facts-on-patient-safety>
4. Giap TTT, Park M. Implementing patient and family involvement interventions for promoting patient safety: A systematic review and meta-analysis. *J Patient Saf.* 2021;17(2):131–40.
5. Çelik H, Akin IB, Altay C, Bisgin T, Obuz F. Giant gossypiboma presenting as a pelvic mass. *Radiol Case Reports* [Internet]. 2021;16(11):3308–10. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.radcr.2021.07.075>
6. Eslek S, Kırbaş Ç, Aktaşçı B, Baştımur F, Çarıkçı F. Günlük gazetelere yansıyan tıbbi uygulama hataları üzerine retrospektif bir inceleme. *J Med Sci.* 2021;2(4):59–66.
7. Sağlık İstatistikleri Yıllığı. T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2021 [Internet]. T.C. Sağlık Bakanlığı. 2021. 301 p. Available from: <https://www.saglik.gov.tr/TR,84930/saglik-istatistikleri-yilliklari.html>
8. Fırat Kılıç H, Cevheroğlu S. Patient safety competencies of nursing students. *Nurse Educ Today.* 2023;121(August 2022).
9. Grant EK, Gattamorta KA, Foronda CL. Reducing the risk of unintended retained surgical sponges: A quality improvement project. *Perioper Care Oper Room Manag* [Internet]. 2020;21(March):100099. Available

- from:
<https://doi.org/10.1016/j.pcorm.2020.10.0099>
10. Kılınç Akman E, Balcı F, Kanan N. Robot yardımlı cerrahi girişimlerde ikinci güvenli cerrahi kontrol listesi kullanımının önemi (the second “time-out”). Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilim Derg. 2022;2(2):539–47.
 11. Doğan A, Doğan R. Cerrahi hasta güvenliğinin sağlanmasında mobil uygulamalar. In: Ü. DY, Editor. Türkiye Klinikleri. 2022. p. 86–90.
 12. Xu Y, Tong X, Mao Y, Griffin WB, Kannan B, Derose LA. A vision-guided robot manipulator for surgical instrument singulation in a cluttered environment. Proc - IEEE Int Conf Robot Autom. 2014;(September 2014):3517–23.
 13. Ergen B, Yıldırım Tank D. Ameliyathanede hayati bir liste:Güvenli cerrahi kontrol listesi. Sağlık Profesyonelleri Araştırma Derg. 2023;5(2):146–51.
 14. Akalın B, Modanlıoğlu A. Ameliyathane hemşiresi olmak:Nitel bir çalışma. J Anatolia Nurs Heal Sci. 2020;23(1):100–8.
 15. Özşaker E. Ameliyathanede ergonomik faktörler ve çalışan güvenliği. HSP. 2018;5(3):476–84.
 16. Baz ANS, İlçe A. Ameliyathanelerde fiziksel, kimyasal ve psikososyal ergonomik risk faktörlerinin belirlenmesi. Sağlık, Bakım ve Rehabil Derg. 2023;2(2):1–11.
 17. Yılmaz Y, Kandemir B, Gökçe Ş, Ergül T, Dağcı M. Ameliyathanede hasta güvenliği konusunda Türkiye’de yaşanmış olayları bildiren haberlerin retrospektif analizi. Artuklu Int J Heal Sci. 2022;2(3):36–41.
 18. Zejnullahu VA, Bicaj BX, Zejnullahu VA, Hamza AR. Retained surgical foreign bodies after surgery. Open Access Maced J Med Sci. 2017;5(1):97–100.
 19. Özbayır T. Cerrahi Süreç:Ameliyat Sırası Bakım ve Ameliyathane Hemşireliği. In: Eti Aslan F (Ed.), editor. Cerrahi Bakım Vaka Analizleri İle Birlikte. Akademisyen Tıp Kitabevi.; 2016. p. 347–404.
 20. Öcel Y, Eş A, Oğuz Alramazanoğlu B. Sağlık haber algısının sağlık çalışanlarının imajına etkisi. Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi. 2023;(42):84–102.
 21. Gökmen V, Ayoğlu T, Demir Gökmen B. Cerrahi girişim geçiren hastaların sağlık bilgisine ulaşmada internet kullanımı ve e-sağlık okuryazarlığının belirlenmesi. Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi. 2022;5(3):312–26.
 22. Ömerbaşoğlu BBY. COVID - 19 Pandemisi döneminde Sakarya ilinde Türk ailesi. Sakarya Üniversitesi; 2023.
 23. Çiçek A, Kilis K, Üniversitesi A, Serefioğlu Y, Yüksekokulu S. Geçmişten günümüze hasta güvenliği. Cilt. 2018;6(1):2147–7892.
 24. Amodeo S, Di Simone N, Chiantera V, Scambia G, Masciullo V. Hysteroscopic removal of a gauze inadvertently retained in uterus for two years following caesarean section. J Obstet Gynaecol (Lahore) [Internet]. 2021;41(3):481–3. Available from: <https://doi.org/10.1080/01443615.2020.1828317>
 25. Mosa MM, Bukhari M, Alanazi SM, Alorwan A. “Gossipyboma” a retained post-operative intra-abdominal surgical sponge can lead to septicemia and septic shock: A case report. Med Sci. 2022;26(5(5)):1–6.
 26. Çaytemel B, Çelik M, Öztürk İE, Türel MNK. Unusual foreign body in nasal cavity for 40 years after septoplasty. Ear, Nose Throat J. 2021;100(6):423–4.
 27. Sonarkar R, Wilkinson R, Nazar Z, Gajendra G, Sonawane S. Textiloma presenting as a lump in abdomen: A case report. Int J Surg Case Rep [Internet]. 2020;77:206–9. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.ijscr.2020.10.081>
 28. Ertem G, Oksel E, Akbıyık A. Hatalı tıbbi uygulamalar (malpraktis) ile ilgili retrospektif bir inceleme. Dirim Tıp Gazetesi. 2009;84(1):1–10.
 29. Sushel C, Khanzada TW, Samad A. Retained surgical foreign bodies: Can these be prevented? Pakistan J Med Sci. 2010;26(1):15–20.
 30. JCI. For the benefit of all [Internet]. 2024. Available from: <https://www.jointcommissioninternatio>

- nal.org/
31. de la Fuente López E, Muñoz García Á, Santos del Blanco L, Fraile Marinero JC, Pérez Turiel J. Automatic gauze tracking in laparoscopic surgery using image texture analysis. *Comput Methods Programs Biomed.* 2020;190.
 32. Weprin S, Crocero F, Meyer D, Maddra K, Valancy D, Osardu R, et al. Risk factors and preventive strategies for unintentionally retained surgical Sharps: A systematic review. *Patient Saf Surg.* 2021;15(24):1–10.
 33. Molina GA, Fuentes G, Jimenez A, Proaño EJ, Chango PE, Uzcategui MI, et al. Gossypiboma discovered 24 years after prostate surgery, a forgotten but never forgiven complication. *J Surg Case Reports.* 2022;2022(10):1–3.
 34. Yamaguchi S, Soyama A, Ono S, Hamauzu S, Yamada M, Fukuda T, et al. Novel computer-aided diagnosis software for the prevention of retained surgical items. *J Am Coll Surg* [Internet]. 2021;233(6):686–96. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.jamcollsurg.2021.08.689>
 35. Susmallian S, Barnea R, Azaria B, Szyper-Kravitz M. Addressing the important error of missing surgical items in an operated patient. *Isr J Health Policy Res* [Internet]. 2022;11(1):1–10. Available from: <https://doi.org/10.1186/s13584-022-00530-z>
 36. Zarenezhad M, Gholamzadeh S, Hedjazi A, Soltani K, Gharehdaghi J, Ghadipasha M, et al. Three years evaluation of retained foreign bodies after surgery in Iran. *Ann Med Surg* [Internet]. 2017;15:22–5. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.amsu.2017.01.019>
 37. Kanat BH, Kutluer N, Bozan MB, Aksoy N, Öztürk T. A forgotten status: Gossypiboma. *Arq Bras Cir Dig.* 2021;34(1):10–2.
 38. Kyle E. Preventing unintentionally retained surgical items. *AORN J.* 2023;117(3):192–9.
 39. Wu JH, Yuan Y, Jiang LQ, Xia Y, Wang Y, Xu SG, et al. Removing a metal foreign object successfully from a patient's retroperitoneal space using laparoscopy and a novel navigation system. *Ann R Coll Surg Engl.* 2018;100(5):e114–7.